

Izhaja

vsak četrtek, ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predp. in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Za in serate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR

Velja:

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

**Upravništvo „Mira“
v Celovcu,**

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XXIV.

V Celovcu, 27. aprila 1905.

Štev. 17.

Društvo slovenskih književnikov in časnikarjev.

„Časništvo je velemoč“, je dejal največji nemški državnik, in njegove besede, ako so bile že tedaj resnične, so resnične tembolj v sedanjem času. In ako je časništvo tako velikanskega pomena za velike narode, koliko večjega pomena je šele za manjše narode, kateri se ne bojuje za svetovno oblast, temveč samo za svoj obstanek, katerim se gre šele zato, da se probudijo k boju za obstanek. In tak narod je naš slovenski narod.

Pri nas ima časništvo ono važno nalogo, da daje narodu svete in navodila, kako naj najbolje porabi svoje moči v dosego edinega cilja — narodne osamosvojitve. In ako to velja za ves slovenski narod, koliko bolj mora še veljati za posamezne dele naroda, kjer je narodna zavest šele v povojih, kjer se borijo skoraj šele posamezniki, kjer je večina naroda še igrača v rokah naših narodnih nasprotnikov! Tu je časopisje edino sredstvo, s katerim se more kaj doseči, tu je časopisje edina nada narodnih boriteljev, da bodo narodu kedaj prišli boljši časi. In take razmere so pri nas na Koroškem. Med tem ko preplavljajo naši narodni nasprotniki celo deželo s svojim ogenj in žveplo bljuvajočim časopisjem na vse, kar je slovenskega, ko z drugimi poštenimi in nepoštenimi sredstvi delajo vedno le na to, da bi zadnji Slovenec čim prej izginil iz nekdanjega samoslovenskega Gorotana, moremo mi koroški Slovenci postaviti temu navalu nasproti edino le naš edini slovenski list. Kako mu je torej naloga važna, kolika mu je odgovornost! Koliko se pričakuje in zahteva od njega! — Pa ne samo pri nas, le pogledjmo tudi v druge slovenske dežele, kjer se mora Slovenec boriti z najzagrizenejšimi nasprotniki! Povsod iste zahteve, povsod isto pričakovanje.

Nihče nam torej ne more zameriti, ako potemtakem tudi vprašamo: Kdo pa so tisti, katerim je naložil narod na rame to sicer res lepo, vzvišeno nalogo, pa ž njo tudi vso ono velikansko odgovornost? Kdo pa so tisti, ki v resnici žrtvujejo vse svoje dejanje in nehanje, vse svoje znanje, vse svoje moči edino le narodu, edino le narodovemu obstanku, narodovemu napredku? — To je naše književništvo, naše časnikarstvo!

Poglejmo pa, kaj ima slovenski časnikar za svoj trud, za svoje delo? Dokler mu more roka držati pero, dokler mu ne opešajo duševne in telesne moči, dokler more delati, toliko časa mu še gre ali malo slabše ali malo boljše, tedaj pa, ko mu je po večletnem naporu delu vsahnula tvorna sila, tedaj pa je prepuščen svoji časnikarski usodi, brez pokojnine, brez podpore, brez vsega. Slovenski časnikar s svojim časnikarjenjem dosedaj še ni toliko zaslužil, da bi nakladal kapital v hranilnico, in ko ni več za službo, ga pač čaka usoda prvega pravega slovenskega časnikarja — Jakoba Alešovca, ki je s palico v roki kot slepec prosil milodarov, dokler ga blagodejna smrt ni rešila življenja in trpljenja.

Taka usoda se kaže po dosedanjih razmerah onim ljudem, od katerih dandanes narod zahteva največ. Ni torej čudno, da je začelo časnikarstvo samo misliti na to, kako bi se ubranilo take usode, in v ta namen se je ustanovilo v Ljubljani „Društvo slovenskih književnikov in časnikarjev“.

Namen društva je:

1. združevati in podpirati književnike in časnikarje ter pospeševati slovensko književnost in časnikarstvo;

2. ščititi koristni in varovati ugled književniškega in časnikarskega stanu ter preskrbljevati članom službe in zaslužka;

3. podpirati prave člane, njihove vdove in sirote ter si v ta namen ustanoviti podporni pokojninski sklad.

Člani društva se delijo v

- prave člane, ki so 1. književniki in časnikarji po poklicu, 2. drugi pisatelji in časnikarji;
- ustanovniki;
- podporne člane.

Pravi član skupine a) 1. so vsi oni pisatelji in časnikarji obojega spola, ki se posvečajo izključno ali vsaj pretežno pisateljskemu ali časnikarskemu delovanju, ali pa so v stalni obvezi s časnikarskim podjetjem.

Pravi člani skupine a) 2. so vsi drugi pisatelji in časnikarji, ki se bavijo postransko s pisateljskim in časnikarskim delovanjem.

Taki člani plačujejo vpisnino in letni donesek, kakor to določa občni zbor.

Ustanovnik postane, kdor plača enkrat ali v desetih obrokih tekom dveh let društvu 200 K.

Podporni član more biti, kdor hoče pospeševati označeni namen društva ter plačuje vpisnino in letni donesek, kakor to določa občni zbor.

Vpisnina znaša po določbah občnega zbora 2 K; članarina za prave člane skupine 1. znaša po 1 K na mesec, za skupino 2. pa 6 K na leto; letni donesek za podporne člane znaša 4 K.

Komur je torej mar, da bo imel slovenski narod med seboj ljudi, ki bodo vedno in vselej pripravljene posvetiti na književniškem in časnikarskem polju vse svoje moči narodnemu delu, bo skušal po svojih močeh podpirati novo ustanovljeno društvo, katero rešava slovenski književniški in časnikarski stan najhujšega, namreč brezupnega pogleda v čas starosti in onemoglosti. — Res je, da smo Slovenci majhen narod, ki ni ravno preveč oblagodarjen s pozemeljskimi darovi, in da je naše razmere res težko primerjati razmeram, ki vladajo pri drugih narodih, ali vzlje temu naj pripomnimo, da bi naš narod vsaj primeroma moral toliko storiti za svoje književništvo in časnikarstvo, kolikor store drugi narodi za svoje. Ako imajo nemški, italijanski, francoski, angleški časnikarji društva, katera imajo milijone na razpolago za svoje člane in njih rodbine, zakaj ne bi slovenski narod žrtvoval nekaj kronic v enak namen.

Obračamo se torej do našega naroda s polnim zaupanjem, da bo storil v tem oziru svojo dolžnost, kajti ako ima književništvo in časnikarstvo svoje dolžnosti napram narodu in jih tudi vrši z vso požrtvovalnostjo, ima tudi narod svojo dolžnost napram književništvu in časnikarstvu, katero naj bi vsaj vršil, kolikor mu razmere dopuščajo. Nadejamo se torej, da se bo priglasilo čim največje število podpornikov, a da ne bodo ustanovniki izostali, smemo ravno tako pričakovati, saj so ravno tako posamezniki kakor tudi razna narodna društva v mnogih slučajih naravnost navezani na književniško in časnikarsko pomoč in delo. In roka roko umiva!

Kdor želi natančneje proučiti društvena pravila, naj se blagovoli obrniti ali na društveno vodstvo v Ljubljani, ali pa na uredništvo „Mira“, katero mu bo vsak čas rado postreglo.

Svoj poziv zaključujemo z iskreno željo, da bi se resno upoštevale te naše besede, in da ne bi se morda vrgla tudi ta stvar na stran, kakor se je že vrgla marsikatera dobra stvar. Dobro orga-

Podlistek.

Stari sluga.

(Poljski spisal H. Sienkiewicz.)

Poleg starih gosposčinskih oskrbnikov, gozdarjev in drugih gospodarskih uradnikov tvori na Poljskem še neko posebnost stari sluga, ki pa že vedno bolj in bolj izginja. Spominjam se, da je v mojih otroških letih živel pri mojih starših tak starec.

Naš stari sluga se je imenoval Mikolaj Suhovolski in je bil plemenitnik iz vasi enakega imena, katero je v svojih pripovedkah večkrat omenjal. Moj oče ga je podedoval po svojem rajnem očetu, pri katerem je še v času Napoleonovih vojsk služil kot sluga. Kdaj je pri mojem starem očetu stopil v službo, se ni mogel natanko spominjati; če se ga je vprašalo za tisti čas, je nekoliko ponjuhal in odgovoril:

— A, kaj, bil sem še mlečnik in tudi gospod polkovnik, Bog bodi usmiljen njegovi duši, je še grizel srajčico.

V hiši mojih staršev je opravljal vsa mogoča dela; bil je točaj, lakaj, poleti nekak oskrbnik, posebno ob času žetve, po zimi je nadziral mlatilne stroje, bil kletar, hranil ključne zaloge žganja in drugih shramb; poleg tega je navijal vse ure, pred vsem pa se je zdelo, da je bil zato tu, da je vse grajal. Nisem si ga mogel misliti drugače, kakor vedno mrmrajočega. Mrmrjal je nad očetom, nad materjo; jaz sem se ga bal kakor ognja, dasi-ravno sem ga imel rad. V kuhinji se je hudoval

nad kuharjem; mlade točaje je vlekel za ušesa in je bil vedno ter vedno slabe volje. Ako je popil kozarček preko žeje, kar se je navadno zgodilo vsak teden po enkrat, se mu je vsak umikal s pota. Sicer ni napravil nikakega hrušča in v gospodo se ni zadiral mnogo, ali če pa se je spravil na koga drugega, sledil mu je ves dan kakor senca, vedno mrmrajoč in zmerjajoč. Pri mizi je stal vedno za očetovim stolom, in ako tudi sam ni stregel, je vendar nadziral služabnika, ki je stregel, in mu je z nekim posebnim veseljem grenil življenje.

— Pa bi vendar nekoliko pogledal okrog sebe — je mrmral — če ne, te jaz pogledam. Res lep pogled! Namesto da bi se hitro obračal in pošteno stregel, pa vlačil noge za seboj, kakor stara krava. No, ozri se no malo. Niti ne sliši, da ga gospod kliče. Kaj pa odpiráš gobec? Poglej ga, poglej! Kakšen je vendar!

Med pogovor pri mizi se je vedno vtikal in je bil vedno nasprotnega mnenja. Včasih se je oče pri mizi obrnil k njemu in mu rekel:

— Mikolaj, reci po obedu Matiju, da naj zapreže, peljali se bomo od doma. — Peljali? — Je potem mrmral Mikolaj — i zakaj pa ne? Za Boga! saj konji so za vožnjo, če si tudi po teh nesramnih potih polomijo noge. Seveda, na obisk se morajo peljati. Gospoda seveda to sme. Ali morebiti branim? Jaz ne zabranjujem. Zakaj pa ne! Obračun lahko počaka, ravno tako tudi mlatilnica. Obiski imajo pred vsem prednost.

— Res je že prava nadloga s tem Mikolajem! — je potem včasih zaklical oče, izgubivši potrpljenje.

— Kakor da ne bi rekel, da sem bedast, — je potem zopet začel Mikolaj. — Vem, da sem grozovito neumen. Oskrbnik se je odpeljal v Nevodor, suče se okrog knežje gospodarice, in gospoda naj bi se ne peljala na obisk? Kar je dovoljeno slugi, se spodobi tudi za gospoda.

Tako je šel staremu mrmraču jezik kakor mlinsko kolo, ne da bi se mu ga moglo ustaviti. Midva, to se pravi, jaz in moj mlajši brat, sva se ga bala, kakor sem že omenil, bolj kakor najinega domačega učitelja, patra Ludovika, in vsekako tudi bolj kakor staršev. Proti sestram je bil vljudnejši. Imenoval jih je „gospodične“, če so tudi bile mlajše, ali naju pa je tikal brez vseh ceremonij. Vendar pa me je pri Mikolaju nekaj prav posebno mikalo, imel je namreč vedno strelne kapice v žepu. Marsikaterikrat sem potem po učni uri boječe stopil v pivnico, se mu najprijaznejše nasmehljaj, se k njemu pritisnil in tiho rekel:

— Dobro jutro, Mikolaj! Ali danes čistiš puške, Mikolaj?

— Kaj se potepaš tu okolu? Krpe pregledujem. — To je vse. — Potem je pristavil oponašaje me:

— Mikolaj! Mikolaj! Če se hoče imeti kapice, potem je Mikolaj spred in Mikolaj zad, drugače naj ga pa volkovi požró. Pametnejše je učiti se, streljanje ti ne bo razbistrilo glave.

— Sem se že naučil — sem mu odgovoril napol jokajoče.

— Naučil sem se. Hm, vse od konca do kraja! Uči se in uči in vendar ostane prazna tarnistra. Ne dam kapice, pa je. (Pri teh besedah pa je že iskal po žepih.) Enkrat mu bo še kapica

nizirano književništvo in časnikarstvo bo več koristilo národu, kakor marsikatera stvar, za katero se dandanes žrtvuje tisoče. In pomni naj se, da je časništvo — velemoč.

Boj za slovenske matrike.

Videli smo zadnjič, kako se je potegoval pravični katoliški duhovnik, slavni Einspieler, za slovenske matrike v „Sloveniji“. Pa tudi drugi listi so že pred dobrimi petdesetimi leti zahtevali to, kar nam je nakopalo v zadnjem času toliko nasprotnikov, da, celo med nemško katoliško stranko, ki bi nam morala biti pravična, ako se hoče opirati na katoliška načela. Glejmo, kaj piše „Slovenska Bčela“ dne 15. marca 1851.:

„Že večkrat smo v novinah brali, da se g. minister uka in bogočastja na tem ostro graja, ker duhovniki na Češkem in Moravskem bukve krščencev, poročencev in mrtvih nemško pišejo. Tudi po Slovenskem je to vse samo nemško. Močno bi tudi slovenščini na noge pomagalo, če bi se gg. duhovniki na Slovenskem pri svojem uradovanju slovenskega jezika poprijeli.“ Nadalje poroča, da je poslal prvo slovensko vlogo na lavantinsko škofijstvo g. Jože Drobnič, katehet v Celju, ter isto dobil tudi slovensko rešeno.

Str. 127. pa piše „Slov. Bčela“: „Močno se bode pa slovenski duh oživel, kadar bodo gg. duhovniki začeli imena učencev v šolah, imena krščencev, poročencev in mrtvih v svojih matrikah po slovensko spisovati, svoje oklice, spovedne in krstne in druge uradne liste po slovensko svojim župljanom, drugim uradnjam dajati in pošiljati. Gospodje vlastenci (rodoljubi)! ne čakajte na kak ukaz; zapovedalo se to nikoli ne bode — prepovedati se pa to tudi nikoli ne zamore! Za resnico zvemo veselo novico, da nekateri gospodje duhovniki rožeške dekanije oznanila, oklice, zaročne, krstne liste po slovensko spisujejo. Gosp. dekan J. Rebernik, učen in iskren vlastenec (rodoljub), so menda začeli; slava jim in vsem, ki po njih stopinjah hodijo!“

Tako torej ta list. Slovenske matrike tedaj tudi na Koroškem niso nekaj čisto novega. Ali mislite, gg. pripadniki nemške krščansko-socialne stranke, da so bili ti slovenski duhovniki, ki so začeli s slovenskim uradovanjem, zaradi tega manj katoliški? Omenjeni g. dekan gotovo ni izgubil s tem svojim nastopom prav nič na ugledu, saj vemo, da je dobil pozneje prav odlično cerkveno dostojanstvo. Čudno, prav čudno je pa to res, da se takoj začne predbacivati slovenskemu listu nekatičanstvo, ako se je ta oglasil na prav pristranska izvajanja dopisnika v „Reichspošti“ glede slovenskih matrik. Ali ima dotični g. dopisnik morebiti patent nezmotljivosti v tej stvari? To bi bilo pa dobro, če se borimo za svoje prav naravne pravice, pa nam hitro hočejo zamašiti usta, češ, tiho, to je nekatiško! Dajte nam, kar je našega, pa mirna Bosna! Brez povoda ne bomo nobenega prijemali.

Pa čujmo, kaj je odgovorila visoka cerkvena oblast na vprašanje, če sme duhovnik uradovati v domačem jeziku! Celovski „Slovenec“ dne 5. maja 1867 piše: „Na vprašanje, ali se sme v cerkvene knjige, kakor krstne, mrtvaške itd., v slovanskem

jeziku zapisovati, odgovoril je olomuški nadškofijski konzistorij, da nobena postava, ne cerkvena, ne državna tega ne prepoveduje, marveč da je celo naravni pravici primerno, da se farne knjige v domačem jeziku pišejo.“ Tako nadškofijski konzistorij. Zakaj pa takšen krik radi malenkostne dvojezične vknjižbe v krstni knjigi celovške mestne fare? Gospodje, na kateri strani je tu „nationale Verbóhrtheit“ („národna prenapetost“ je premil izraz za to surovo besedo), na naši strani ali morebiti na vaši?

Toda naj bi že imeli Slovenci matrike v slovenščini, ali kaj pa bodo napravili nemški duhovniki s slovenskimi izpiski? Kdo jim jih bo pa prevajal v nemščino? — Prvič je to jako, jako slabo spričevalo za nemške duhovnike, da ne znajo jezika ljudstva v škofiji, ki tvori eno tretjino vsega prebivalstva. Ljudje se vedno križajo, iz enega kraja v drugega, in že samo apostolsko delovanje bi zahtevalo znanje obeh deželnih jezikov. S strahom poprašujejo tupatam po celovških zakristijah, in morda tudi po drugod, ljudje po spovednikih: „Al' so Slovenci?“ Ali ni hudo, če se mora tak človek odposlati do drugega gospoda, ki govori slovenščino? Seveda je zadosti slovenskih spovednikov tukaj, ali to je gotovo, da človeka nekoliko neprijetno dirne, če ne dobi hitro pravega spovednika.

Kaj je torej treba? „Treba se je slovenščine učiti!“ kakor kliče zopet dični Einspieler. Kaj mislite, da Slovenci prinesejo s seboj na svet znanje nemščine? Tudi oni so se morali učiti, pridno učiti. In toliko prilike imajo nemški dijaki, da se lahko nauče slovenščine! Pa bi se ne hoteli malce potruditi? Na gimnaziji je slovenščina neobligaten predmet, predava se v „Marijanišču“, in bogoslovcem je zadnja leta mil. g. knezoškof, kakor vemo iz gotovega vira, zapovedal uk v slovenščini, torej celih 12 let lepa prilika, pa bi se ne mogli navaditi najnavadnejšim izrazom, ki se rabijo po matrikah! Bežite, bežite, ne delajte se tako nezmožnih? V bogoslovnici se učijo nekateri sirščine, kaldejščine in bogve kaj še, kakor smo slišali, zakaj pa bi se še ne nekoliko zasmehovane slovenščine? Kdo bi streljal tako visoko, če je pa potreba popreje od kraja začeti!

Mi zahtevamo torej samo svoje svete pravice, katere so že od nekaj zahtevali naši odlični možje kakor Einspieler. Dajte, priznajte nam te, pa ne bote gradili sami stene med katoličane, nas Slovence in vas Nemce. Kakor je zaklical pred kratkim v „Miru“ vrl katoliški duhovnik, kliče vam zopet: „Samo pravica more biti prava vez med strankami!“

Koroške novice.

Laž na laž. Že takoj, ko so priobčile „Fr. Stimmen“ vest, češ, da se je na občnem zboru kat.-pol. in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem trdilo, da je polovica občinskega odbora na Gozdanjah slovenskega mišljenja, smo odločno zanikali to vest kot laž. Ali seveda se naši nasprotniki niso ozirali na te naše besede, temveč, kakor vidimo iz zadnjih „Fr. St.“, hočejo ono laž še dalje razpredati. Priobčile so namreč „Fr. St.“ zelo „ogorčen“ protest celega občinskega zastopstva na

Gozdanjah, v katerem se pravi sledeče: „Stranka, katera se bojuje proti napredku in moči spoznanja resnice vedno s starodavnim praznovanjem, zaslužjevanjem duha in lažjo, mora seveda čutiti, da vedno bolj in bolj izginjajo tla pod njo, pa naj dvigne proti temu nebo in pekel, kajti tema se mora umakniti luči resnice. Seveda gre to le počasi, ali pobožna čreda vnanjega sveta ne sme izvedeti tega, kajti sicer bi se marsikoga moglo dovesti do premišljevanja. Boljše je, da se v njih vzbujajo upanje in zaupanje, in tako se dogaja, da se dejstva pačijo in najhujše izgube prenarejajo v delne zmage. Ali kaj naj bi pač drugega bilo, ako — po poročilu „Fr. St.“ in „Bauernzeitung“ — poroča slovensko-klerikalno národno društvo v Celovcu, da je na Gozdanjah polovica občinskih odbornikov pridobljenih za to društvo? Taka laž se mora odkriti, zato rejtudi ogorčeno zavračajo vsi člani odbora sumničenje, da so slovensko-klerikalnega mišljenja. Gozdanje, 16. aprila 1905. — Župan Janez Teppan, Matija Runda, Filip Teppan, Matevž Tischler, Filip Kofler, Urban Kupper, Luka Rumbold, Martin Bürger, Jože Kopeinig, Janez Jäger, Andrej Lešjak, Janez Dragaschnig.“ — Slavni občinski odbor se seveda sklicuje na zgoraj omenjena lista, a v zvezi temu tudi samostojno očita slovenskemu društvu laž. Zato smemo s polno pravico javno imenovati ona dva lista in slavni odbor toliko časa — lažnike, dokler nam ne dokažejo, da se je na občnem zboru „Kat.-pol. in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem“ trdilo, da si je to društvo pridobilo polovico občinskega odbora na Gozdanjah na svojo stran. — Radovedni smo pač, kakšnega mišljenja so pač ti gospodje odborniki, ker tako ogorčeno zavračajo slovensko klerikalstvo, a ne povedo potem nič, kam pripadajo. Pa ne da bi bili slovenski liberalci? Ne verjamejo, kajti slovenskega pač ni nič na takih ljudeh razum jezika, ki ga govore. Vprašali bi samo še, koliko je teh mož, ki so podpisali ta „protest“, tudi vedelo, kaj so podpisali?

Nemški nacionalci izginjajo. To je prav jasno pokazala državnozborna volitev na Gornjem Štajarskem, ki se je vršila prošli teden. Celih 25 let je bil v okraju Bruck ob Muri državni poslanec nemški nacionalcec Posch. Ko pa je ta umrl in so se izvršile nove volitve, si nemški nacionalci niti upali niso postaviti lastnega kandidata. Kandidate so postavile katoliška, bauernbundovska in socialdemokratska stranka. Bauernbundovec je imel pri volitvi najmanj glasov, da ni niti prišel v ožjo volitev, pri ožji volitvi pa je bil izvoljen socialni demokrat. Tako se krši nemška nacionalna stranka tamkaj, kjer je dosedaj neomejeno vladala, tamkaj, kjer se je pravzaprav porodila. Prav lahko torej rečemo, da ta stranka tudi pri nas ne bo dolgo gospodarila, saj se ji tudi pri nas izpodmikajo tla na vseh koncih in krajih. Ne bo dolgo, ko bo tudi na Koroškem ta puhli nemški nacionalizem šel rakom zvižgat.

„Bauernzeitung“ pa denar. Človek bi mislil, da oni ljudje, kateri razlivajo svoj nemčurski strup po „Bauernzeitung“, ako ne drugega, vsaj denar poznajo. Saj je vendar znano, da se nemčurja dobi za vse, samo če se mu denar pokaže, ali zadnja „Bauernzeitung“ je pokazala, da njeni

odletela v oko. in Mikolaj bo potem v kaši. Potem se bo reklo: Kdo je kriv? Mikolaj. Kdo mu je dovolil streljati? Mikolaj.

V enomer se kregajoč je potem šel v očetovo sobo, vzel samokres s stene in spihal prah z njega, pri čemer je neštetokrat poudarjal, da ni vreden niti enega strela; potem je našgal luč, nataknil kapico in mi dal samokres, da pomerim, pri čemer pa je bil zopet velik križ.

— Kako ta drži samokres — je vzkliknil — kakor pravi narednik. Rajši bi ugašal sveče v cerkvi, kakor cerkovnik. Naj ti lase postrizejo, pop boš, ne pa vojak.

Sicer pa je naju ob priliki poučeval vojaške stvari. Večkrat sva morala po obedu korakati na njegovo povelje, pri čemer je tudi z nama korakal pater Ludovik, katerega pa je bilo zelo smešno videti. Tu ga je pogledal Mikolaj po strani, in dasiravno se je njega samega najbolj bal in ga najbolj častil, se vendar ni mogel zdržati, da ne bi vzkliknil:

— Eh! Prečastni korakate prav ravno tako, kakor stara baba.

Meni kot najstarejšemu je imel največ zapovedati in sem tudi največ trpel pri vsem. Vzlic temu pa je jokal stari Mikolaj, ko so me poslali v mesto v šolo, kakor da bi se mi zgodila največja nesreča. Starši so mi pripovedovali, da je imel cela dva tedna vedno solzne oči in da je v enomer mrmral: „Tu so otroka poslali bogve kam. In če umrje tamkaj! o joj, o joj! Čemu mu je treba šole? Kaj ni grajščak? Latinsko naj bi se učil, celega Salomona hočejo narediti iz njega. Kaka neumnost! Otrok je proč, in jaz ubogi

starec lezem po vseh kotih in iščem, česar nisem izgubil.“

Še danes se spominjam, kako je bilo, ko sem prvič prišel o praznikih domov; vse je spalo v hiši. Ravno se je začelo daniti, bilo je zimsko jutro in snežilo je. Vse je bilo tiho, le vedro v vodnjaku je škripalo in psi so lajali na pristavi. Okna v hiši so bila zastrta, le kuhinjsko okno je bilo popolnoma razsvetljeno, da je bil celo sneg, ki je bil pred pragom nakopičen, ves razsvetljen. Otožen, užaljen in s strahom v srcu sem prišel, kajti prvo moje spričevalo ni bilo ravno izvrstno. Seveda, predno sem se nekoliko privadil, izvežbal in spoznal red v šoli, si nisem znal prav pomagati. Bal sem se očeta, bal sem se strogega obraza in usodepolnega molka patra Ludovika, ki je prišel pome v Varšavo. Bilo mi je neznansko težko pri srcu; kar se naenkrat odprejo kuhinjska vrata in stari Mikolaj s svojim od mraza zardelim nosom in dvema lončkoma še kadeče se smetane na pločniku zabrede v sneg. Ko me zagleda, zakliče: „Moj zlati, predragi gospodič!“ postavi hitro pločnik na tla, pri čemer je prevrnil oba lončka, me objame in me začne stiskati in poljubovati. Od tedaj me je vedno klical „gospodič“. Pri vsem tem pa mi cela dva tedna ni mogel odpustiti prevrnjene smetane: „Lepo ti nesem pločnik — je mrmral — pa mora priti vmes. Ravno pravi čas si je izbral, itd.“

Oče me je nameraval ali vsaj obljubil me je za dva „srednja“ v lepomisju in nemščini pošteno namlatiti. Ali vendar so to zaprečile deloma moje solze in svete obljube, da se bom v prihodnjem tečaju bolj potrudil, deloma pa posredovanje moje

sladke mamice, mnogo bolj kakor pa velikanski hrup Mikolajev. O kaki taki stvari, kakor je lepopisje, še svoj živ dan ni ničesar slišal in kazen za neznanje nemškega jezika se mu je zdela naravnost hotentotska.

— Ali je morda kak Luter ali Švab? — je dejal. — Ali je gospod polkovnik razumel nemško? Ali — se je obrnil k mojemu očetu — zna gospod nemško? Ko smo Nemce pri sam ljubi Bog vedi, kako se kraj imenuje srečali, nismo govorili z njimi nemški, kajti kazali so nam samo hrbet.

Stari Mikolaj ni imel navade govoriti o svojih vojskah, če pa je bil dobre volje in se mu je jezik razvezal, je pa lagal, kakor bi pes tekal. Seveda pa je to storil brez slabega namena, kajti v njegovi stari glavi so se dogodki pomešali in dobili svojo čudno obliko. Kar je v svoji mladosti čul pripovedovati o vojskanih dogodkih, je zmešal z lastnimi dogodivščinami, postavil vedno na čelo polkovnika, mojega starega očeta in sam sveto verjel tem pravljicam. Marsikaterokrat je pripovedoval v skednju, ko je nadzoroval mlatiče, svoje pripovedke, da so kmetje ustavili delo in na cepce naslonjeni z odprtimi ustmi poslušali njegove čudeže. Seveda pa jih jeta koj, ko je to opazil, pošteno nahrulil:

— Kaj zijate v me kakor topovi, vi lenuhi!

Delo se je zopet nadaljevalo in dolgo časa je bilo slišati samo pok po slami udarjajočih cepcev. Starec je molčal, pa zopet začel čez nekaj časa:

— Moj sin mi piše, da je bil ravnokar pri kraljici Palmiri povišan za generala. Tamkaj se mu dobro godi. Plača je dobra, piše, samo stranski mrz je tamkaj.

ljudje niti denarja ne poznajo. Piše namreč, da ima neki kardinal 55.000 frankov, v našem denarju 24.750 kron dohodkov. Kakor se bere v vsakem borz-nem izkazu, ima frank v našem denarju vsaj 92 vinarjev vrednosti, ako ne več, in znaša potem ona svôta v našem denarju nad 50.000 kron. Za par kronic se človek že zmoti, ali kar za celih 25.000, to je pa že malo preveč. Res se nam potemtakem ne zdi čudno, da se nemškutarija na vseh koncih in krajih podira, ko niti denarja ne poznajo več.

„Janežičeva slovnica“. Pod tem naslovom je izšla zanimiva, jako poljudno pisana razprava g. G. Majcena kot ponatisek iz „Dom in Sveta“. Dobiva se komad po 20 vinarjev v Cirilovi tiskarni v Mariboru. Priporočamo jo posebno našim izobraževalnim in bralnim društvom v naročevanje. Koroški Slovenci še sami ne vemo, kako imenitne može je rodila naša zemlja. Zato je treba spomin na te može vzbuditi med národom. S tem se bo okrepil národni ponos. Posebno bi priporočali naši Mohorjevi družbi, da bi nam priskrbela prav poljudno pisane životopise Janežiča, Andreja Einspielerja in drugih slovenskih velemož. „Janežičeve večernice“, ki jih je družba svoje dni izdala, so že zdavnaj pošle. V ljudstvu je treba zbuditi spomine na one čase, ko smo se začeli zavedati svojih pravic. Lepi so bili časi slavnih taborov, ko so prihajali, kakor mi je zatrjeval preprost kmet, iz podjunske doline kmetje v daljno zilsko dolino na „tabore“ — veliko zborovanje. Torej na delo!

Naši vseučilišniki in „Podporno društvo za slovenske koroške visokošolce“. Koroških slovenskih visokošolcev bilo je še pred dvema letoma bore malo. Zadnji dve leti pa se je njih število pomnožilo, akoravno se tudi to število nikakor ne da primerjati onemu nemških dijakov iz Koroške. Začetkom preteklega zimskega tečaja 1904/5 jih je bilo vpisanih po raznih avstrijskih vseučiliščih 16; večinoma na dunajskem vseučilišču, namreč 12. Tekom zimskega tečaja opustila sta dva svoje vseučilišne študije. Izmed ostalih je 1 medicinec, 7 juristov in 6 filozofov. Združeni so v počitnicah v slovensko akademsko ferijalno društvo „Gorotan“, katero so si lanske počitnice 1904 ustanovili z lepim namenom, da skrbijo za prepotrebni naraščaj slovenskega koroškega dijaštva in tako za pomnožitev našega posvetnega razumnštva, obenem pa tudi za razširjanje izobrazbe in národne zavesti med ljudstvom z raznimi prireditvami. Tisti, ki študirajo na Dunaju, so večinoma člani najstarejšega in najuglednejšega slovenskega akademčnega društva „Slovenije“, v katerem se vsestransko vadijo in pripravljajo na svoje prihodnje delovanje. Vzroki, da število slovenskih koroških visokošolcev ni večje, so sicer mnogoštevilni in različni, vendar ga ni, ki bi bil tako odločilen, nego je — denar. Z manj nego 70 K na mesec ne moreš izhajati. Govorim pa golo resnico, če povem, da med sedanjimi slovenskimi koroškimi vseučilišniki ni enega, ki bi mu starši mogli tudi z najboljšo voljo toliko dati; vsak mora že vesel biti, če dobi kakih 40 K na mesec. Za dijake iz vseh avstrijskih kronovin je z različnimi podpornimi društvi poskrbljeno. Svote, katere dobivajo nemški koroški visokošolci, so naravnost velikanske. Štajarski dijaki uživajo različne ustanove, katere razpisujejo njih posojilnice; nočem

govoriti o kranjskih in goriških dijakih, ki imajo ne le podporna, ampak tudi lepo število precej visokih deželnih ustanov. Kaj ima koroški slovenski visokošollec? Nič! Zanj ni podpornega društva, ni deželne ustanove! Izmed Nemcev ima skoraj vsak eno, nekateri imajo jih tudi več. Če že dobi Slovenec katero, dobi samo kako majhno, tako da komaj more popraviti svoje dolgove. Če bi se ne našla semtertja kaka slovenska posojilnica, če bi ne bilo — instrukcij, koroških slovenskih visokošolcev bi sploh ne bilo.

Perečega vprašanja, kako si pomagati, se je akademsko društvo „Gorotan“ seve takoj poprijelo. Žalibog se je tozadevni poskus popolnoma izjalovil. S kakim veseljem torej slovenski koroški vseučilišniki pozdravljajo ustanovitev „Podpornega društva za slovenske koroške visokošolce“, se lahko razume. Toda širše občinstvo naj uvidi, kako potrebno je to društvo. Nočem na široko razlagati, da, če naj Gorotan gre na dan, moramo izdatno „Gorotance“ podpirati. Naj mi je ravno še dovoljeno, da navedem besede dijaškega lista „Omladina“, leto I, št. 8: „Glad je žgoča slana, ki umori plemenito vejico, ki je vzkllila iz národa.“

Na Dunaju, na veliko soboto 1905.

Koroški rodoljub.

Nemški šulferaju praznuje svojo petindvajsetletnico, odkar se je ustanovilo to Slovanom in posebno še Slovincem sovražno in škodljivo društvo. 25 let tedaj že sili naše otroke v nemško robstvo, 25 let že pošilja svoje Judeževe groše našim pomenujočim šolam in učiteljem. Praznujmo, dragi rojaki, njegovo 25letnico tudi mi po svojih močeh s tem, da nabereimo prav veliko denarja letos za šentjakobsko slovensko-národno šolo.

Pasji kontumac je v mestu Celovcu odpravljen in sicer vsled odloka deželne vlade.

Spominjajte se šentjakobske šole!

Za národno šolo v Št. Jakobu v Rožu so darovali: Janez Markovič iz Bač 10 kron. Dr. Jan. Serbec v Celju 10. Ljubljanska kreditna banka 50. Mici dr. Barletova v Kozjem (zbirka) 10. Dvorni svetnik dr. Ploj na Dunaju (zbirka pri slovenskih poslancih) 145. Posojilnica v Spodnjem Dravbregu 100. Neimenovan 2. Ravnateljstvo posojilnice v Klečah od svoje nagrade 100. J. Strojnik, župnik pri D. M. na Zili, 20. J. Kocik, jubilarni duhovnik (II. dar), 5. Ant. Slatnar, bukvarnar v Kamniku (zbirka), 30. Iv. Nagel, župnik v Selah, 10. Fr. Bož. Štifter, gimn. prof. v Kalugi, 25 kron z motom: Nemška nestrpnost, da, nemška pošast Treba, da Slovan koj vsaki dast Posilni svoj dolg domovini V Št. Jakobu v Rožni dolini.

Skupaj v tem izkazu 507 kron. Slovenci in Slovani, posnemajte vrlega rodoljuba, ki ne pozabi domovine svoje, dasi biva daleč izven nje. Treba je še mnoge pomoči in nujne pomoči, če hočemo s pripravami začeti že to zimo; začeti pa moramo takoj, ker vsako odlaganje bilo bi sila škodljivo! Hvala vsem dosedanjim darovalcem!

Matej Ražun, župnik v Št. Jakobu v Rožu.

Rožek. (Razne novice.) Na veliki ponedeljek sta bili gledališni igri pri Borovcu in pri

Starcu se je čelo omračilo in zrojil bi bil, pa je vendar molčal, ker se je bal duhovnika in ga častil. Črez nekaj časa je zopet dejal, da bi kočljivo stvar nekoliko zopet spravil v red:

— To mi je tudi rekel vojni kapelan Sieklucki. Ko me je enkrat neki Avstrijak z bajonetom ubodel pod dvajseto, to se pravi peto rebro, je bilo slabo zame. Ha, sem si mislil, umreti bo treba. Spovedal sem se svojih grehov vsemogočnemu Bogu po kapelanu Siekluckem. Kapelan poslušaj, poslušaj in zakliče končno: „Boj se vendar Boga, Mikolaj; to je vendar vse zlagano.“ In jaz sem mu odgovoril: To je mogoče, ali ne spominjam se več.“

— In so te zdravili?

— Ali so te zdravili, seveda zdravili so me.

Kaj je bilo tu treba zdraviti! Sam sem se zdravil. Dva naboja smodnika sem stresel v čašo žganja in sem spil, predno sem šel spat, drugi dan sem pa vstal zdrav kakor riba v vodi. (Konec prihodnjič.)

Vojvoda — železniški uslužbenec. Vojvoda manšestrski, ki se je pred kratkim poročil s hčerjo nekega ameriškega železniškega bogataša, mora sedaj delati kot navaden železniški delavec. Oče njegove žene namreč pravi, da si mora pridobiti v železniški stroki mnogo izkušenj, ako hoče pozneje stopiti v krog železniških bogatašev. Ako se bo izkazal kot navaden delavec, bo črez eno leto prišel za eno stopinjo višje v službi svojega tasta. Morda bo ta zgled ostrašil nekatere evropske plemiče, da ne bodo več lovili po Ameriki zlatih ribic.

Hribrniku v Srejah. Obe sta se jako dobro obnesli. Več o njih poročimo prihodnjič. — Te dni so v celovski bolnišnici operirali Finštelna v Šmihvavčah. Odprli so mu lobanjo, ker se mu je bilo nekaj v glavi pribralo. Mož se je že vrnil zdrav domu. Tudi Rac na Lazah se je že povrnil iz bolnišnice, pa vendar je še slab. — Na veliki ponedeljek se je v Otmarji vasi zopet igralo Kristusovo trpljenje. Radi slabega vremena je moralo pa križanje na Kalvariji zopet izostati. Na belo nedeljo ali pa 8 dni pozneje bodo naši igralci igrali Kristusovo trpljenje pri Šimenčiču na Strugi (pri Humprškem mostu). Zanimanje za to igro je v Spodnjem Rožu jako veliko in se pričakuje na tisoče gledalcev.

Rožek. Neki laški železniški delavec Jožef Muccignato iz Fužin, je poškodoval tuje imetje iz nagajivosti in naposti. Radi tega so ga orožniki prignali v Faro v našo „kapusnico“. — Pri orožnikih je bil te dni naznanjen tudi neki Podgorjanec, ker je ukradel nekemu stavbeniku za 10 K lesa.

Občina Škofiče. Vojakov ne potrebujejo, ker so pri letošnjem naboru potrdili izmed 34 samo dva.

Pod Jerbergom, v šentiljski župniji, je umrl kmet Schwager, p. d. Adam, po dolgi in mučni bolezni. Bil je rajni Radeckijev junak. Vrlo rad je pripovedoval o Radeckiju, kako se je nosil, jezdil, govoril, kako je njemu prijateljsko stisnil roko; rad je pravil o Piemontu, Majlontu itd. Bodi mu zemljica lahka!

Katoliškim staršem povemo še enkrat, da bo v Vrbi hajlanje zoper Slovence in hujskanje zoper versko šolo. „Ako bi le tako daleč prišli, da bi farji več ne hodili v šolo...“ Te besede so se čule enkrat v neki sodni dvorani, in po teh se ravna! Liberalnim staršem pa rečemo, če že vi nečete spregledati, pa se vsaj usmilite svojih otrok. Rožeškega sodnika pa vprašamo, kako on pride med slavne komitejevece za društvo, koje ima protiaustrijske, protislovenske in protivverske namene. Naš prestolonaslednik, nadvojvoda Franc Ferdinand, je odločno obsodil nemški šulferajn ter je stopil na čelo katoliškega šulferajna. Ali ste razumeli?

Gozdanje. („Deutsche Frauen.“) Pruski šulferajn iz Vrbe-Rožeka je poslal imenitno prošnjo na „nemške gospe“ na Gozdanjah. Prosi, da naj bi zbirale in v prostih uricah delale za nemški šulferajn. Človek ne vé, ali nas imajo za norce, ali pa so šulferajnski komitejeveci tako — pametni? Poštene slovenske kmetice smo, ter želimo, da nas pustite pri miru in delu! Svoje otroke bodo Gozdanjčani sami oblekli ter jih nočejo še prodati brezverskim hajlovcem za judeževe hlačice in „pantlče“.

Dholica. Pri nas je bilo ukradenih nekaj praznih sodčkov celovških pivovarn Loksove in Zlepejeve. Vredni so sicer bili jedva 36 kron. Vendar se je začela že preiskava in uzmoviči se bodo v kratkem zagovarjali pred sodiščem.

Iz vernberške okolice. V zadnji „Bauernzeitung“ se je neki dopisun, katerega dobro poznamo, spravil zopet na naše tamburaše, češ, da so nekod iz Hrvatskega privandrali in da v Podravljah v takoiimenovani „Gift- und Gallapoteki“ zabavajo šolske otroke in mutce. Nadalje pravi, da uradniki c. k. državne železnice prihajajo z nekimi ženskami, namakajo svoj slovenski jezik in uprizarjajo take stvari, da se navzoči nemški gostje ne upajo več kaditi pip. In pri tem govorijo o posameznih osebah in sicer tako, da se jim sveti ljuta jeza iz oči. Posebno pa imajo vernberškega župana Oraša na piki. Nadalje pravi oni dopisun, da pri občinskih volitvah ni slovenska stranka dosegla nikakih uspehov, češ, da sama pravi, da so trije njeni pristaši, ki so v odboru, najneumnejši izmed cele stranke. — Naše mnenje je pač, da je najneumnejši oni človek, ki je skoval tak neumen dopis, tako neumen, da sliši travo rasti. Seveda, tamburaši so vam, nemčurskim zagrizencem, hud trn v peti in kaj radi bi jih odpravili, celo z revolverjem, ako ne drugače. Ali le počakajte, tamburice vam bodo že še o pravem času zabrenkale, takrat, ko bodete romali iz naše občine. Kar se pa tiče gospodov uradnikov iz Beljaka, se vam bo pa že od prave strani zgodila taka pesem, da bodete že imeli čas in priložnost pušiti vaše mirovne pipice. Ako pa pravite, da bode prihodnja volitev prinesla lepe stvari na dan, vam pa prav radi verjamemo, kajti takrat bo še marsikdo odletel iz občinskega odbora, ki dozda misli, da se je že prirastel na občinski stolček. Bomo pač mi poskrbeli, da bodo prišle takrat lepe stvari na dan. Le prepričani bodite, da nimamo strahu pred takimi neumneži, ki svoje neumnosti raztresajo po „Bauernzeitung“. Toliko za danes. Kedar se pa zopet oglasite, vam jih bomo pa še povedali.

Skočidol. (Za organista se ponujajo.) Zadnja „Bauernzeitung“, katera se sicer jako malo zmeni za cerkvene stvari, se bridko pritožuje, da ni pri nas organista, ter prosi, da se cerkveno pred-

Ob tej priliki naj pripomnim, da se otroci niso vrgli po starem. Imel je res sina, pa strašnega malopridneža, ki je, ko je vzrastel, bogve kake malopridnosti storil, končno pa šel v svet in popolnoma izginil. Njegova hči je bila baje v svojem času čudež lepote, pa je imela raznovrstna razmerja in končno umrla porodivši hčerko. Tej hčerki je bilo ime Hanija in je bila moje starosti, prav ljubka pa slabotna deklica. Igrali smo se skupaj vojakov, Hanija je bila moj bobnar in koprive so bili naši sovražniki. Bila je dobra in mila kakor angelček. Čakala jo je težka usoda na zemlji, toda ti spomini ne spadajo k stvari.

Vrnimo se k pripovedkam starega Mikolaja. Tako sem čul sam verjetno pripovedko, da se je splašilo 18.000 ulanskih konj, ki so v divjem skoku drvili v Varšavo, da je bil tamkaj skoraj sodni dan in je bilo več sto ljudi pohojenih, dokler niso konj vjeli. Drugikrat je pripovedoval:

— Da li sem se dobro tolkel? Zakaj bi se ne bil? Enkrat, se spominjam, smo imeli vojsko z Avstrijci. Jaz stojim v vrsti, kar prijaha neki vojskovodja, seveda s sovražnikove strani, od Avstrijakov, in pravi: „Ha, ali si ti to, Suhovolski? Poznam te! Če le tebe dobimo, potem je konec vojske.“

— In polkovnika ni nič omenil? — je vprašal oče.

— Seveda! Saj sem vendar razločno povedal, tebe in polkovnika.

Pater Ludovik je izgubil potrpljenje in dejal:

— Ali ti Mikolaj, ti lažeš, kakor bi bil plačan za to.

stojništvo prav čisto nič ne briga za to, temveč le za tamburaše v Podravljah, za katere baje skrbi z denarjem in drugimi naravnimi prispevki. Velik greh je tudi, da tupatam kak uradnik državne železnice iz Beljaka igra na orglje in to celo pri onih opravilih, katera so ustanovili predniki velikega Nemca — župana Oraša. Zakaj ne bi župnik naprosil kakega učitelja za take slučaje, saj bi mu gotovo nobeden prošnje ne odbil. Saj zastoj se tako delo vendar ne zahteva. — Torej, gospod župnik, kadar je kaj takega, vzamite frak in cilindar in rokavice in pojdite ponižno prosit kakega učitelja, da bo pokazal, kaj zna na orgljah, saj zastoj ne bo! Ampak lepo prositi morate, sicer ne bo nič! Drugače pa bognečaj, da bi še kak Slovenec igral na orglje pri maši, kajti slovenski Oraševi predniki bi se v grobu obrnili. Sicer pa bi to ne bilo prvič, saj so se takrat gotovo tudi, ko je njihov potomec postal — Nemeč!

Beljak. Tukajšnji občinski svet je 18. t. m. izvolil okrajnega glavarja, gospoda Jan. Schuster-ja, zaradi njegovih zaslug za beljaško mesto, častnim občanom.

V osojansko jezero bo letos prvokrat zdrsnil parnik. Omislilo si ga je delniško društvo nekaterih Beljačanov in Gornjekorošcev. Nemška podjetnost . . .

Sveče. Kakor sploh povsod, kjer so nemški in nemščurški župani izvoljeni, slovenskim občinam ne delajo nikake časti in Slovence zaničujejo, kjerkoli le morejo, tako je precej let v naši občini. Pred nekaterimi leti so se nekateri kmetje dali zapeljati od tedanjega fužinskega vodje Tobeitza in so pomagali njemu, spraviti občino v njegove roke. Ta je ostala seveda dosedaj vedno v rokah naših največjih nasprotnikov. Županili so večinoma le fužinski uradniki, ki ne poznajo kmetijskih razmer. In kako se hoče tak župan držati, če pride v navzkrižje med občino in tovarno, kakor na primer pri oddaji lova. Lov bi dajal lahko precejšen del dohodkov, ali ima ga za prav nizko ceno lastnik tovarne, baron Helldorf. A sedaj, ko povsod vstajajo, so se tudi od naših kmetov nekateri vzdrinili in začeli misliti, da bi dobili občino zopet v svoje roke. In res je to izvrstna misel, ki se dá uresničiti, če kmetje ostanejo trdni in edini ter se zato tudi malo pobrigajo. Naj bi zopet vstali tisti rodoljubi, ki so pred leti občino tako srčno branili in bi jo bili gotovo tudi ohranili, ko bi ne bili izdani. Nove volitve bodo menda začetkom maja, do tedaj se pa le dobro pripravite in zmaga bo vaše. Bog in narod!

Dobrava pri Borovljah. Nekateri šege in navade, ki so se pri različnih narodih, v velikem izobilju posebno pri Slovencih, iz starih, deloma poganskih časov ohranile, so nekaj jako zanimivega in nekaj jako važnega za spoznavanje davno preteklih časov. Toda pri nas na Dobravi se je ohranila neka velikonočna navada, ki se bo dozdevala gotovo vsakemu čudna; ta ali oni se morebiti celo malo zasmeji, če jo izve. Kakor rečeno, je navada, o kateri govorim, dobrovska, in če se ji je privadil tupatam tudi kak Borovčič, posnemal je samo nas Dobrovčane. Sicer smo pa mi Dobrovčanje sploh „čudni ljudje“, kakor pravi pesem, a tudi imenitni. Le pomislite: kakor Cel včanje dobivajo pitno vodo po vodovodu iz Soteske (Sotnice), tako smo mi napeljali vodo iz podnožja zelene Žingarce četrte ure daleč po ceveh ali, kakor mi piliji pravimo, po „rorah“, na Dobravo. A plačati mora vsak posestnik za to „podgorsko“ vodo povprečno 30 K na leto. Jako lep davek! Sicer, če bi jaz bil posestnik, predlagal bi enkrat pri zeleni mizi pri „Vahoncu“, da se naj naš „vodo“ vod predrugeči v „pivo“ vod, kajti za 30 K na leto bo že nekaj piva, in „podgorsko“ pivo je tudi gotovo boljše, kakor „podgorska“ voda. Toda, ker sem pravzaprav namenjen, da povem cenjenemu bralcu „Mira“ našo čudno velikonočno navado, hočem o onem vodovodu samo še omeniti, da so nam delavci cevi ali „rore“ premalo globoko položili pod zemljo, tako da pri velikem mrazu voda lahko zmrzne; po letu pa, pri vročini, se voda ogreje, akoravno je Podgora pri izviru še mrzla kakor led in čeprav je vodovod ves čas v senci „dobrovske gore“. — Torej misli si, dragi bralec, ti bi potoval ravno na veliko soboto po Rožni dolini in bi šel, ravno ko v Borovljah poldne zvonil, skozi Dobravo, recimo mimo „Tončka“. Veš, kaj se ti v tem trenutku tukaj lahko pripeti? Jajce, napolnjeno z „žegnano“ vodo, ti lahko priletel na tvojo glavo, katero si si ravno odkril, ker v Borovljah „k južini“ zvonil, in ti si požegnan za vse svoje dni! Toda da pridem enkrat h koncu! Na veliko soboto pripravijo pri vsaki hiši (menda samo pri dohtarjevi vili ne) na Dobravi nekaj jajc, iz katerih se vse, kar je v njih mehkega, izpihne skozi dve luknjici. Potem se ta jajca položijo v skledico, napolnjeno z „žegnano“ vodo, tako da se tudi jajca napolnijo s to vodo. Predno začne zvon v Borovljah poldne zvoniti, je že pri vsaki hiši mladenič, navadno sin hiše, s skledico z jajci

pred hišo in gleda gor na streho. Ko začne poldne zvoniti, se pokriža, položi skledico na tla ali jo da komu drugemu, ki je zraven, vzame eno jajce ter je prime z dvema prstoma, tako da blagoslovljena voda ne more iz jajca izteči. Komaj je zvon odzvonil prvi del, že začnejo frčati jajca črez hiše in postranska poslopja. Ko so tako s pomočjo vode, ki je bila v jajcih, poškopili in blagoslovlili strehe vsak svoje hiše, se mladeniči med seboj še malo pomenijo, katerega jajca so letela najbolj visoko črez streho, potem pa gredo — južinat. Abdera?

Kritikus.

Medgorje. Neki posestnik na Rutah je zapazil, da se je v njegovem gozdu silno zaredil neki mali hroščič, „kukec“ se mu pravi (nemško: Borkenkäfer ali Buchdrucker), ki zaseje za kožo hoj tiste lubadne črvice, ki uničijo, ako se zelo zaredi, tudi velike gozdove. Naznanilo se je že oblasti, da bo potrebno ukrenila. Gospodarji, odstranite iz gozda vse suho vejevje, vso trhlino in brino, ker tam se ta žuželj zaredi in napada potem tudi zdravo drevje. Bolno drevje pa, kojega koža se že lupi in kateremu postaja brina rumena in rdeča, hitro posekajte, odpeljite domov in je pokurite.

Galicija. V ponedeljek po cvetni nedelji je šel 64letni, že dolgo časa bolehn kajžnik, France Haller, p. d. Kotnik, iz Bildenštajna v Galicijo že ob 5. uri zjutraj, da bi opravil velikonočno spoved. Ker ga pa še opoldne ni bilo nazaj, jamejo ga iskati in ga najdejo popoldne za farno cerkvi na pokopališču mrtvega. Bil je siromak brčkone že zjutraj tam obnemogel, in ker ga ni nikdo opazil, je tam tudi izdihnil.

St. Peter na Vašinjah. (Sreča v nesreči.) V nedeljo, 16. t. m., je nastal pri Mihevu na Potoči ogenj, ravno tedaj, ko so bili ljudje pri maši. Doma je bila stara mati in otroci. Ogenj je menda nastal na skednju, in še prej da je stara mati letela po vode, je bil ogenj že v strehi. Ljudje so prihiteli, ko se je zvedelo, in tudi rudska požarna bramba je prihitela. Ali zgorel je vendar en otrok. Živine tudi niso vse mogli rešiti. Sreča je bila, da ni bilo vetra in da je prihitela požarna bramba. Drugače bi lahko pogorela cela vas, ker so hiše blizu vkup in največ vse lesene. — Starši, bodite vselej doma ali pa pustite kakega zanesljivega, močnega človeka, ki bo varoval hišo.

St. Janž nad Mostičem. (Velik požar.) V torek dne 18. t. m. ob 1/2 3. uri popoldne zažgali so otroci kopo slame tik velikega skednja Čehnerjevega v St. Janžu nad Mostičem. Vsa poslopja Čehnerjeva so popolnoma upeljena pa tudi mnogo pohištva. Ker je bil grozen vihar od severa, je bilo naenkrat v ognju tudi posestvo gosp. Krista pri Komarju in pri Prešanarju. Vzgala se je tudi preša tik župnišča, kakor tudi župnijsko gospodarsko poslopje, šola, katera poslopja pa se je posrečilo rešiti z največjim naporom delujočim požarnim brambam iz Mostiča, St. Lipša, Svinca in St. Pavla, kojim se je izrekla prisrčna zahvala. Pogorelo bi bilo gotovo tudi župnišče, ako bi ne bilo krito z opeko, in potem bi ne bilo mogoče rešiti cerkve, ki stoji v sredi omenjenih poslopij. Škode je 26.000 K, zavarovalnina pa znaša 18.000 kron; pogorela poslopja in deloma tudi inventar so zavarovana pri koroški deželni zavarovalnici. — (O tem požaru priobčujemo tudi še drug, krajši dopis, da ugodimo obema gg. dopisnikoma. Ured.)

St. Janž na Mostiču. Tudi pri nas so 18. t. m. zažgali ob dveh popoldne otroci, ki so igrali z žveplenkami, kupec slame. Ogenj se je razširil in pogoreli ste 2 hiši, 3 skednji in še 6 drugih poslopij. Škode je 26.000 K. Zavarovana so bila poslopja samo za 18.000 K.

Šmihel pri Pliberku. Na veliki torek, prišel je v naš kraj neki čudno oblečen mož, ki je pravil, da se piše Janez Halušek. Njegovo obnašanje in zmešan govorjenje je kazalo, da ni pri pravi pameti. Občina ga je vzela v preskrbovanje tačas, da ga zdravniki preiščejo in oddajo kaki noriščnici.

Mižica. Ker je „Mir“ že v svoji 12. številki opisal naše volitve, novo posojilnico in agitacijo, si pač marsikdo želi, da bi „Mir“ to stvar še nekoliko bolj natanko razjasnil. Morebiti bo sledeče pojasnilo kolikor toliko doprineslo k boljšemu razumevanju naših razmer. Pri agitaciji se je najbolj odlikoval neki rudar, kateri je pred nekaj leti prišel k nam kot navaden slovenski delavec, ki pa se je zdaj zavoljo svoje agitacije pri vsaki volitvi, akoravno sam nima volilne pravice, povzdignil do take časti, da s svojimi ukazi prekosi svoje predstojnike. Pri zadnjih volitvah pa se je tako ponižal, da je šel v vsako koč in je ponižno govoril: „Gospod kočar, jaz sem vreden, da pridem pod tvojo streho; reci le besedo, da boš z nami volil, in vsega boš imel zadosti!“ In spet na drugem mestu pa ga je vzel s seboj njegov predstojnik, kateri je bil pa nekaj modrejši, ker si je gotovo že iz nove posojilnice vzel pameti na posodo, kajti govoril je s stotnikom: „Gospod kočar, jaz nisem vreden, da grem pod tvojo streho,

ampak pošljem svojega služabnika, in pridi ti vun, in povedala ti bova, koga moraš voliti.“ — Ker pa naši nasprotniki hočejo poštene, častivredne gospode blatiti po graškem „Tagblattu“ in so sami dosti umazani, hočem tudi naznaniti, kdaj naša nova posojilnica za pamet uraduje. Uradne ure so, in sicer za domačega občana, vsak dan in vsak čas razun pretemne noči; za tujca pa, kadar mimo gre in jo vidi, namreč posojilnico. Ker pa ta naša nova posojilnica še ni prav dobro in točno delovala, ker še ni bila ograja okrog nje gotova in druge pomoči ni bilo, se je pa naš edini nasprotnik svoje časti v občinskem odboru odpovedal, ker je vedel, da bi odsihmal sedel na žerjavici. S tem je sestavo novega občinskega odbora in šolskega sveta zavlekel in tako svoj čas podaljšal. Ker sta pa tudi namestnika odstopila, se je morala volitev enega odbornika in dveh namestnikov vršiti dne 30. sušca. Ta čas so pa naši nasprotniki našo novo posojilnico za pamet obdali z veliko in močno ograjo, da, kdor pride pameti izposojevati, ne zajde preblizu in si svoje glave ob kakem voglu ne odbije.

Črna. Čudom sem se čudil, da so moje vrstice, ki sem jih pred nedavnim poročal v „Miru“, povzročile toliko razburjenje v gotovih krogih, posebno pa razkurile krčmarico gospo Geršak, katere sem se le posredno dotaknil. Čemu se je neki omenjena gospa toliko trudila poizvedeti dopisnika, oziroma tistega, ki mu je vso zadevo sporočil. To je popolnoma postranska stvar, kdo je pisal, gre se samo zato, ali je pisal tudi resnico. Kaj ne gospa Geršak? In resnico sem pisal, ter sem tudi v stanu, vse s pričami dokazati. Čemu pa se po nepotrebnem razburjati? Nikakor torej ni bilo umestno in lepo, v onemogli jezi brez dokazov in brez povoda dolžiti druge, in jih siloma vlačiti na pozorišče. Pozvan torej k temu, naj javno pribijem, da obdolženi g. J. Dolinšek ni z dotičnimi vrsti v nobeni zvezi, da jih ni pisal in tudi ne meni sporočil. Istotako ni bilo umestno in resnično, kar je trdila omenjena gospa, da se je grajani slučaj zgodil brez njene vednosti, kajti ravno nasprotno je resnica. Tudi to se da s pričami dognati. Čemu bi se potem človek razburjal in se delal nedolžnega, ako v resnici ni? Boljše bi bilo za gospo, da bi bila o vsej zadevi molčala kakor grob in vse potrebno ukrenila, da bi se v prihodnje kaj podobnega ne pripetilo več, in to tembolj, ako ji je ta slučaj res napravil kako škodo. Ni lepo grešiti — lepo pa je svojo krivdo priznati in se temeljito poboljšati. Kako pa pride naš spoštovani g. župan do tega, da se vmešava v take malenkostne zadeve, da ne rečem babje reglanje, to vedo seve le bogovi. F. B.

Prevalje. Umril je na Lešah g. Engler, predsednik katol. delavskega društva v Prevaljah. Bil je komaj eno leto predsednik. Kako je bil priljubljen, to je pokazal veličasten pogreb, ki se je vršil dne 19. t. m. dopoldne. N. v m. p.!

Društveno gibanje.

Hranilnica in posojilnica v Hodišah ima svoj letni občni zbor na belo nedeljo, dne 30. aprila, ob 3. uri popoldne pri Kramarju v Hodišah s sledečim dnevnim redom: 1. Potrdilo letnega računa 1904. 2. Sklep o čistem dobičku. 3. Volitev novega odbora in računskih pregledovalcev. 4. Razni nasveti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Pevsko društvo „Zvezda“ v Hodišah napravi svoj letni občni zbor na belo nedeljo dne 30. aprila 1905 ob 1/2 4. uri popoldne pri Kramarju v Hodišah. Dnevni red: 1. Geslo: Poje „Zvezda“. 2. Pozdrav. 3. Poročilo tajnika in blagajnika. 4. Volitev odbora. 5. Vpisovanje udov. 6. Igra: „Zamujeni vlak“, igra društvo „Zvezda“. 7. Igra: „Ne vdajmo se“, predstavlja pevsko društvo „Slavček“. Med posameznimi točkami bodo svirali tamburaši kakor tudi pela društva „Slavček“ in „Zvezda“. Vstopnina 20 vinarjev. K obilni udeležbi vabi odbor.

Slovensko pevsko društvo „Drava“ iz Glinj priredi v nedeljo dne 30. aprila majnikov izlet — pod Rožnico, k predoru, in sicer nekoliko pred poldnem k predoru, in potem nazaj v St. Jakob v „Narodni dom“. V „Narodnem domu“ imajo skupno zabavo s petjem. Ob neugodnem vremenu se izlet preloži na nedoločen čas.

Slovensko krščansko delavsko društvo za Podljabelj in okolico priredi v nedeljo, dne 30. aprila popoldne ob 3. uri, svoje redno mesečno zborovanje v prostorih društva. Odbor.

Hranilnica in posojilnica v Šmihelu nad Pliberkom priredi svoj redni letni občni zbor na belo nedeljo, dne 30. aprila, ob 3. uri popoldne v posojilniški hiši v Šmihelu. Dnevni red: 1. Potrdilo letnega računa 1904. 2. Razdelitev čistega dobička. 3. Volitev novega odbora in računskih pregledovalcev. 4. Slučajnosti. Odbor.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Tolsti vrh in okolico priredi na belo nedeljo ob 3. uri popoldne pri Fari v gostilni „pri Ehlertnerju“ zborovanje s sledečim sporedom: 1. Pozdrav. 2. Govor g. urednika A. Ekarja iz Celovca. 3. Govor g. urednika A. Korošca iz Maribora. 4. Drugi govori. 5. Pobiranje letnih doneskov. 6. Volitev novega odbora. 7. Slučajnosti. Med točkami prosta zabava s petjem. Očetje in matere, fantje in deklice, pridite prav v obilnem številu! *Odbor.*

Kupujte narodni kolek!

Prešernu spomenik v Ljubljani!

Rojaki! „Prešernu spomenik v Ljubljani“ ta glas je pred nekimi leti krepko zadonel in se razlegal po vseh pokrajinah slovenskih. To ni bil glas vpijočega v puščavi. Veselo je odmeval v srcih rodoljubnih slovenskih sinov in hčer. Saj je ta glas samo duška dajal iskreni želji, ki jo je že zdavnaj na tihem gojila vsaka verna duša slovenska.

Ta želja se nam je izpolnila; čast in hvala vsem, ki so, po svoji zmožnosti, v to pripomogli. Samega sebe časti narod, ko časti in slavi svoje odlične može, ki mu delajo čast pred svetom; s tem kaže, da jih je vreden. Prešernov spomenik je gotov; slava umetniku, gospodu Zajcu, ki je tako izvrstno izvršil svojo častno nalogo! Ko v cesarski livarni dunajski zagledaš bronastega moža, oveseli se ti duša: Glejte ga, to je naš Prešeren!

Prešernov spomenik imamo, ali še ne tam, kjer je edino pravo mesto njegovo, v stolici slovenske domovine, v beli Ljubljani! Tu naj se na najlepšem prostoru, ki ga ima mesto ljubljansko, postavi na ponosno vzvišeno stalo na ogled domačinu in tujcu.

Nemški narod se pripravlja letos sijajno slaviti svojega Schillerja po vseh delih sveta, koder se glasi nemška govornica. Ravno prav: Nemci Schillerja, Slovenci Prešerna! Kar je njim njih Schiller, to je nam naš Prešeren, in še več!

Ali v ta namen je potreba še, kakor se mi je dejalo, 20.000 kron.

Na noge torej, Slovenci in Slovenke! V Prešernovem imenu vsaj bodimo složni! Z veseljem sezimo vsak v svojo domačo hranilnico, prostorno ali uborno, ter izkažimo s primernim darom svojo hvaležnost in ljubezen našemu Prešernu!

Ne bilo bi nam v čast, ko bi imel spomenik shranjen biti v livarni, mesto da se postavi, kamor je določen.

Kjer se slovenska čuje govornica,
pokladajmo dari mu na oltar;
gospod in kmet, mladenič in devica,
otrok in mati svoj prinesi dar!
En duh, en glas! Ves rod slovenski vstani;
Prešernov spomenik naj bo v Ljubljani!

Josip Stritar.

Gospodarske stvari.

Slovenci, sejte lan!

(Po „Narodnem Gospodarju“.)

Dal Bog, da bi mična, modra cvetka zopet zacvetela po naši domovini in prinesla mir in srečo nekdanjih dni v slovensko hišo. Kako lepo, kako vse drugače je bilo časih ob zimskih večerih na kmetih! Po preprosti večerji so se spravile deklice in deklice h kolovratom in med veselim smehom in šalami, med lepim spevom predic: „Le predi deklice, predi, prav lepo nit naredi!“ se je zvijalo vlakno v dolge nitke predivo, katero je okrog posta gospodinja sama stkala v grobejšo, pa tudi fino platno, je obelila na zeleni trati in napolnila z njim predale lepo poslikane omare. O kje ste tisti časi! Cesarice, kraljice in princezinje so predle, nosile obleko, ki so jo same napravile, in za oddih so ljudje — predli. Kadar je peljal mladenič svojo ljubo na novi dom, so bile na bališu tudi statve in kolovrat.

Kako vse drugače je danes! Le še malokje najdete statve in kolovrat. Naše deklice ne znajo več prestiti in bogatejši ženski svet, ki mu tudi pravijo „boljši svet“, misli rajši na norčave nove mode, kviri svoje telo z raznimi prevezami in mesto da bi predle, čitajo rajši za zagrinjalom pri oknu pohotne in krvave romane, da si napolnijo votle možgane. Predilna izba je bila časih kraj duševnega življenja, pa tudi šola npravne vzgoje. Takrat še ni bila navada pošiljati h krstu pred poroko, kot dandanes mnogokrat! Padla deklica se je komaj upala prikazati v vasi, danes obhaja veselice, obdana od prijateljev in sorodnikov. Kolovrat in statve so se izgubile, z njima pa poleg npravnosti tudi stalnost našega delavstva. Lan je dajal možem in ženam čez zimo dovolj zaslužka, ta posel z lanom je branil letati ljudem v mesto po zaslužku, ljudje so bili svoji gospodarji v svoji hiši, zadovoljno gospodarjenje in prijazno družinsko

življenje je sladilo in venčalo bivanje v tem solznom dolu življenja, dočim zdaj delavci, žene in dekleta letajo od delavnice do delavnice, neprestano v nevarnosti pred vsemi grozami delavskega življenja. Sobotni večer ni več dan veselja in nedelja ni več nedelja. Ko so v soboto poplačani stroški celega tedna, jadra groš, ki je še preostal, v gostilno in za drugimi nasladami in tako se plazi nesrečno, izgubljeno življenje naprej, naprej do mestne ubožnice ali pa do jermena na drevesni veji. Če tudi je bil tkalec kruh bolj uboren, vendar je bil tkalec srečen v posesti svoje npravne sreče, ki jo tovarniški delavec pogreša, kajti ta vidi svojce le po noči, tkalec pa živi in dela vedno med svojci.

Tudi za kmeta samega je bilo lanarstvo važen kamen v gospodarskem temelju. Naše dežele so pridelovale mnogo lanu.

Zdaj pa kmetje tarnamo in se pritožujemo. Po vsej pravici in vendar mnogokrat tudi ne po pravici. Le pomislimo, koliko reči se uvaža k nam, ki bi jih lahko mi kmetje sami proizvajali! L. 1889. smo dobili v Avstrijo od zunaj 207.722 meterskih stotov prediva, sami smo ga izvozili le 38.393 stotov, istega leta smo kupili od drugod lanenega olja 79.086 meterskih stotov, sami smo ga izvozili le 201. Največ semena dobimo iz Rusije pod imenom slovitega rigajskega lanu. In vendar bi si lahko toliko naših gospodarjev zagotovilo z lanarstvom lepe dohodke! Po poročilu kmetijskega ministrstva iz leta 1889. so pridelali onega leta na Kranjskem 6.890 stotov lanenega semena, na Štajarskem 44.850 stotov, na Koroškem 4730 stotov, zato pa na Češkem 83.600 stotov in na Moravskem 29.290 stotov.

Seveda tudi v lanarstvu ne gre več tako, kot je bilo časih. Tudi lanarstvo je napredovalo z orjaškim korakom in Belgijci so v tej stroki pravi mojstri za celi svet. Kako pametno bi bilo, ko bi tudi mi Slovenci po vzgledu male Belgije pričeli razumevati, kako dobičkonosno je lanarstvo, da bi žitorejo po možnosti omejili, tu in tam tudi popolnoma opustili in odprli gostoljubna vrata stari ljubljenski slovanski, modrooki laneni devici.

Kvišku tedaj, možje, posvetujte se v vaših družtvih o lanarstvu, posebno v krajih, kjer še sejete redkoma lan!

Pridelujte lan, kjer to dopušča zemlja in podnebje, vlažnost in kraj. Ne dajte se osramotiti belgijskemu kmetu! Pridelujte lan, kajti ta ne raste samo zunaj na polju, ampak tudi na sručloveškem! Komaj pride človek na svet, že ga odeva snežnobela platnena srajčka in v njegovi zibelki je dovolj platnine. In ko nam zaklenka mrtvaški zvonček, nas zopet oblečejo v platneno mrtvaško srajco in odenejo na odru s platneno prtenino!

Lan, preslica, statve in platno, ki vas tolikrat opevajo pesni in basni in pravljice, vrnite se vendar zopet nazaj v našo slovensko hišo, prinesite ji staro srečo, mir in veselje, pa tudi — cekinov!

Književnost in umetnost.

Knjige „Slovenske Matice“ za leto 1904. Začetkom aprila t. l. je izdala „Slovenska Matica“ 7 društvenih knjig za leto 1904. in sicer:

1. Zbornik znanstvenih in poučnih spisov. VI. zvezek. Uredil L. Pintar. Vsebina: Dr. Fran Ilesič: Pohlina „Bibliotheca Carnioliae“. Ivan Steklasa: Vid Kisel, karlovški general. Isti: Pavel Ritter Vitezovič. Dr. Niko Zupanič: Macedonija. Dr. Fran Ilesič: Korespondenca dr. Jos. Muršca. L. P.: Različne korespondence. Dr. Janko Štebinger: Slovenska bibliografija za l. 1903. L. P.: Iz poznabljenih rokopisov. — Spisi bodo večinoma zanimali literarne zgodovinarja, ki bo v njih našel več dosedaj še neznanih slovstvenih drobtin. S posebno pohvalo moramo omenjati vestno in temeljito sestavljeno bibliografijo, ki nudi popolen pregled slovenskega slovstvenega delovanja v l. 1903.

2. Slovenske narodne pesmi. 8. snopič. Uredil dr. K. Štrekelj. — V tem snopiču so priobčene obredne pesmi, ki so zopet razdeljene v kollednice, krésnice, v pesmi, ki jih pojó ali so jih peli ob drugih obredih in šegah, in v zagovore. S tem se pričinja III. zvezek tega tako obširno in temeljito zaznamovanega dela.

3. Slovenska bibliografija. II. snopič. Sestavil dr. Franc Simonič. — Ko bomo imeli to delo skupno v rokah, bomo mogli o njem soditi.

4. Zabavna knjižnica. Zvezek XVII. Vsebina: Slavjanska lira. Prevel Radivoj Peterlin. — Pot spokornikov. Fr. Ks. Meško. — Pijanec. Zofka Jelovškova. — Podoba izza mladosti. Ivo Trošt. — Drobne povesti. Josip Planinec. — Prevodi slovanskih pesmi bodo nudili bralcu priliko, naslajati se ob milih zvokih bujne slovanske narodne poezije; res, bohotne cvetke, ki so pognale svoje korenine iz srca narodovega. Ostalo so pa

razun povesti: „Podoba izza mladosti“ bolj ali manj kratke slike in črtice. Posameznim sicer ne morem odrekati umetniške vrednosti, vendar si stalne vrednosti ne morejo zagotoviti. Zde se kakor lični kristali, ki so brez reda razmetani.

5. Knezova knjižnica. XI. zvezek. Uredil Fr. Levec. Vsebina: Ivan Cankar: Križ na gori. — L. Devetak: Spomini gospoda Ignacija Brumna. — Tu je pokazal Cankar, da zna vsvariti tudi kaj takega, kar se dá res čitati z nekim umetniškim užitkom. Po pravici smemo ta spis prištevati med njegova najboljša dela. Drugi spis pa je pikra satira na sedaj vladajoče razmere zlasti po večjih mestih.

6. Prevodi iz svetovne književnosti. I. zvezek. Kralj Lear. Poslovenil Anton Funtek. — Že večkrat se je pojavila želja, da bi „Matica“ podajala tudi prevode iz svetovne književnosti. Letos je tej želji popolnoma ustregla in to z dovršenim prevodom velike Shakespearejeve žaloigre.

7. Letopis „Slovenske Matice“ za leto 1904. Uredil Evgen Lah. — Iz njega posnemamo, da je štela „Matica“ koncem društvenega leta 3003 družtenike. Od prejšnjega leta se je skrčilo njih število za 39. Letnina pri „Slovenski Matici“ znaša 4 K, ustanovnina 100 K. *V. Č.*

Razne stvari.

Nevarna bolezen. V Šlezijo so zanesli rudarji iz sosednje Pruske hudo bolezen, da bolniku otrpne mozeg v hrbtenici. Dosedaj razsaja bolezen že v 22 šlezjskih občinah ter se je zanesla že na Češko. Do polovice bolnikov umrje. Večinoma se loteva bolezen otrok do 10. leta. Zdravstvene oblasti so izdale najstrožje odredbe, da se bolezen omeji. Zadnji čas se je pojavila ta bolezen tudi v Galiciji ter se brezdomno razširi tudi na druge kronovine, ker zdravniki še ne poznajo zanesljivega zdravila proti njej.

Klobase v spomin Schillerja. Nemci slave letos stoletnico Schillerjeve smrti. V domovini pesnikov, v kraju Ravensburgu, je predlagal protestantski in katoliški šolski svet, da dobi vsak učenec ljudske šole Schillerjevo spominsko knjigo. Komisija, ki je postavljena za priprave na stoletni jubilej, se je izrekla proti temu predlogu, ker bi nabava toliko knjig preveč stala. Nasprotno pa se je sklenilo na predlog odvetnika Grassellija, da se dá vsakemu otroku klobaso s kruhom. Grasselli je svoj predlog utemeljil s tem, da je vsakemu otroku gotovo ljuba klobasa s kruhom, nego pa spominska knjiga. Grasselli zasluži za svoj predlog velikansko klobaso!

Deset pariških šolskih postav. 1. Ljubi svoje součence, ki bodo v življenju tvoji tovariši v poslih. 2. Ljubi nauk, duševno hrano; svojim učiteljem bodi hvaležen kakor svojim staršem. 3. Vsaki dan posveti dobremu in koristnemu delu. 4. Spoštuj poštene ljudi, imej spoštovanje pred vsakim, a ne klanjaj se nikomur. 5. Ne mrzi in ne sovraži nikogar, ki je enak tebi; ne delaj se lepega, a brani svojo pravico. 6. Brani slabe ljudi in ljubi pravico! 7. Zapomni si, da vsako dobro pride iz pravice. Kdor uživa, a ne dela, krađe kruh delavcu. 8. Opazuj in sodi, da spoznaš resnico. Ne veruj ničesar, kar je v nasprotju z razumom. 9. Nikdar ne govori, da je domoljub oni, ki sovraži druge narode ali jim zapoveduje vojsko, ker je vojska ostanek barbarstva. 10. Delaj v lepi namen, da bodo vsi ljudje živeli v miru in sreči kakor bratje.

Slovenci, spominjajte se Velikovške šole!

Apno

1. vrste, 100 odstotno, v velikih kosih, se dobiva pri podpisanih na vagone ali vozove, voznine prosto do gradbenega prostora, po najnižjih cenah ob vsakem času.

Ant. Schmauzer, Ign. Teyrowsky,
Annabrücke. Galicija.
Železniška postaja Grabštanj.

Absolutno zajamčeno pristno mašno vino

priporočal je ljubljanski knezoškofijski ordinarijat vč. duhovščini za nakup pri kmetijskem društvu (zadrugi) v Vipavi zato, ker je pod strogim nadzorstvom župnika-dekana v Vipavi. — Razpošilja se od 56 litrov naprej. Starega vina nimamo več na razpolaganje. Napravili pa smo novega veliko možino izvrstne kvalitete: belo po 40 do 50 kron za 100 litrov, rdeče po 35 kron za 100 litrov loko kolodvor Postojna. — Vino je jako milega okusa, ker je napravljeno po novem francoskem načinu. — Večje množine se zaračunijo nekoliko ceneje. — V zalogi so tudi finejša sortirana vina, kakor kraljevina po 60 K, pinela po 55 K, beli burgundec in laški rizling po 60 K ter stara buteljska vina, renski rizling in beli burgundec.

Naturni brinjevec,

enoliterske steklenice po 2 kroni 50
vinarjev razpošilja France Pustotnik, žganje-kuhar in posestnik v Blagovici, pošta Lukovica na Kranjskem.

Zavarovalnica za zavarovanje proti ognju išče

izurjene potovalce

za Kranjsko, Štajarsko in Koroško. Reflektantje naj svoje ponudbe oddajo administraciji našega lista pod št. 1000.

Cement najboljših vrst,

kakor tudi

najboljši smodnik

prodaja na debelo in drobno po najnižjih cenah trgovina pri p. d.

Smolniku v Prevaljah.

! Žganje. !

Dobro, ceno žganje priporoča tvornica rženega žganja v Blatu pri Pliberku.

Cene: 30, 35, 40 krajcarjev za liter.

! Železnina!

Razno orodje, krmilniki, ploče za ognjišča, šine za kolesa, osi, verige, coklje-zavornice, žreblje, cveki iz žice, vijaki, kuhinjska posoda itd. se dobiva za vsako prav primerno ceno v Celovcu, Fröhlichove ulice števil. 9.

Lepa kmetija

je naprodaj zaradi bolehnosti gospodarja; hiša in gospodarsko poslopje novo zidana. Obsega 63 oralov sveta v ravnem. Cena 10.000 K. Polovica kupnine lahko ostane na hiši. Na željo se prodaja tudi vsa hišna oprava (inventar) z živino vred. Več pove posestnica Barbara Grün, p. d. Oražn, na Lipavi, župnija Št. Peter pri Velikovcu.

V najem se dá

skupaj ali na drobno za več let pod ugodnimi pogoji, oziroma prodaja tudi proti plačilu na obroke, lepo planinsko posestvo z lastnim lovom blizu Šoštanja in Mozirja, v davčni občini Belevode na Štajarskem, z dobrimi stavbami za stanovanje, dobrimi hlevi, z mlinom za dom, 5 malimi marofi in lastno žago okoli

25 oralov njiv,
35 " travnikov,
100 " pašnika
200 " gozda.

Posestvo se prodaja z zaraščanim ali posekanim gozdom ter se isto lahko vsak čas ogleda.

Natančnega pojasnila daje lastnik Josip Goljevšček, lesni trgovec v Gorici, Primorsko.

Java kava direktno od pridelovalca.

Pošilja se 5 kg vrečica, colnine prosta, brez vseh stroškov na vsako pošto postajo.
Marka **Javaflor**, najfinejša, „surova“ gld. 6-95
fina, zelena " 6-20
Javasalvador, mešanica " 6-10
Kapucinska mešanica „pečena“ " 7-
Tudi druge vrste kave po zelo ugodni ceni.

Čaj

1 kilogram: gld. 2-80, — gld. 4-—, — gld. 5-50.

Turk & Comp.

posestnik plantaž na otoku Java. Pošiljatve iz skladišča v luki.

Trst, Acquadotto 62.

Centilnik brezplačno in prosto.

Prve vrste tvornica

finih švicarskih čipk

išče dame, z velikim znanstvom, za prodajo svojih festonov in vložkov, bluz, žepnih robecev itd. po vzorcih, proti visoki proviziji.

Cene v avstrijski veljavi. Blago poštnine in carine prosto. Prijave pod Za G. 731 na naslov Rudolf Mosse, St. Gallen, Švica.

Kopališče in vodno zdravilišče v

Kamniku na Kranjskem.

Postaja c. kr. državne železnice.

Popolno zdravljenje z vodo, solnčno, ogljenokisle in električne kopeli, zdravljenje s suhim, vročim zrakom, masaža in zdravstvena telovadba. Dijetno zdravljenje. Načrti zastoj. — Sesija od 20. maja do septembra.

Zdravniški vodja: **Dr. Rudolf Wackenreiter.**

Zdravje je največje bogastvo!

Kapljice sv. Marka.

Te glasovite in nenadkriljive kapljice sv. Marka se uporabljajo za notranje in zunanje bolezni.

Osobito odstranjujejo trganje in otekanje po kosteh v nogi in roki ter ozdravijo vsak glavobol. Učinkujejo nedosegljivo in spasonosno pri žilnih boleznih, ublažujejo katar, urejujejo izmeček, odpravijo naduho, bolečine in krče, pospešujejo in izboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva. Preženo velike in male gliste ter vse od glist izhajajoče bolezni. Delujejo izborno proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezih ter koliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako mrzlico in vse iz nje izhajajoče bolezni. Te kapljice so najboljšo sredstvo proti boleznim na maternici in madronu ter ne bi smele radi tega manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. Dobivajo se samo: **Mestna lekarna, Zagreb**, zato naj se naročujejo točno pod naslovom:

Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg števil. 73, poleg cerkve sv. Marka.

Denar se pošilja naprej ali pa povzame. Manj kot ena dvanajstotina se ne pošilja. — **Cena je naslednja in sicer franco dostavljena na vsako pošto:**

1 ducat (12 steklenic) 4 K, 2 ducata (24 steklenic) 8 K, 3 ducate (36 steklenic) 11 K, 4 ducate (48 steklenic) 14-60 K, 5 ducate (60 steklenic) 17 K.

Imam na tisoče priznanih pisem, da jih ni mogoče tu tiskati, zato navajam samo imena nekaterih gg., ki so s posebnim vspehom rabili kapljice sv. Marka ter popolnoma ozdravili. Ivan Baratinčić, učitelj; Janko Kisur, kr. nadlogar; Stepan Borčić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Zofija Vukelić, šivilja; Josip Seljančić, seljak itd.

Mestna lekarna, Zagreb,

Markov trg št. 73, poleg cerkve sv. Marka.

Zdravje je največje bogastvo!

Zahtevajte pri nakupu

Schicht-ovo štedilno milo z znamko „jelen“.

Varstvena znamka.

Ono je **zajamčeno čisto** in brez vsake škodljive primesi. Pere izvrstno. Kdor hoče dobiti zares zajamčeno pristno, perilo neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akejski kapital K 1.000.000.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novecev in deviz.

Prodaja srečk proti mesečnim odplačilom.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje

izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurznim izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. — Podružnica v Spiljetu.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.